

INTERVIEWS | 1 JANUARI 2019

1 JAAR, 63 FTE, 400.000 ONGEBRUIKELIJKE TRANSACTIES

Auteur: Bas de Jong MSc RA - Raymond Wondergem MSC RO

Beeld: Adobe Stock - Worldspectrum

Leestijd: 5 min

Audit Magazine sprak met Sonja Corstanje-Maaskant van de Financial Intelligence Unit (FIU) over het voorkomen van witwassen en terrorismefinanciering en de rol van de FIU.

Wat is de FIU precies?

“De Financial Intelligence Unit-Nederland (FIU-Nederland) is op basis van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) het enige en centrale meldpunt waar meldplichtige instellingen ongebruikelijke transacties dienen te melden. Deze meldplichtige instanties zijn onder andere banken, betaaldienstverleners, maar ook casino's en autohandelaren. Beheersmatig is de FIU ondergebracht bij de Nationale Politie als een zelfstandig, onafhankelijk en herkenbaar opererende entiteit. Beleidsmatig valt ze onder het ministerie van Justitie en Veiligheid. Het hoofd van de FIU is aangesteld door middel van een koninklijk besluit. Internationaal maakt FIU-Nederland deel uit van de Egmont Groep, een internationaal samenwerkingsverband tussen 159 FIU's.”

Welke taken en bevoegdheden heeft de FIU?

“De FIU heeft als hoofdtaak ongebruikelijke transacties nader te onderzoeken en te verrijken met aanvullende informatie, om te bezien of deze transacties verdacht verklaard kunnen worden en zodoende gedeeld kunnen worden met

AUDIT

MAGAZINE

opsporings- en inlichtingendiensten. De FIU heeft zelf geen opsporingsbevoegdheden. Een andere taak is het geven van voorlichting omtrent het voorkomen en opsporen van witwassen en financieren van terrorisme. Bijvoorbeeld aan brancheorganisaties van meldplichtige instellingen.”

Wat bespreekt u in die voorlichtingsbijeenkomsten?

“In dergelijke voorlichtingsbijeenkomsten bespreken we ook casuïstiek en deze casuïstiek publiceren we op de website. Daarnaast is ons doel de kwaliteit van de meldingen te verhogen. Het is van groot belang dat er volledig wordt gemeld en een uitgebreide casusomschrijving wordt meegegeven. Door het verhogen van de kwaliteit van de meldingen kunnen wij betere analyses maken op basis van de aanwezige data en daarmee beter verdachte transacties identificeren.”

Wat wordt bedoeld met een (ongebruikelijke) transactie?

“In de Wwft wordt een transactie omschreven als handeling of een samenstel van handelingen. Dit kan zijn een girale overboeking via een bank, een contante aankoop van een auto, maar dit kan ook het opstellen van een jaarrekening zijn. Het begrip transactie wordt in het kader van de Wwft breed geïnterpreteerd. Voor het melden van (voorgenomen) ongebruikelijke transacties zijn indicatoren ontwikkeld. Er zijn objectieve en subjectieve indicatoren. Voldoet een melding aan een objectieve indicator dan hoeft deze niet verder te worden beoordeeld door de instelling, maar moet de transactie worden gemeld. Valt de situatie niet onder een objectieve indicator dan kan een subjectieve indicator van toepassing zijn. De instelling beoordeelt en onderbouwt op basis van ervaring en expertise of een transactie ongebruikelijk is.”

In 2017 kwam 65% van alle meldingen aan Europese FIU's uit Nederland en de UK. Hoe komt dat?

“Hier zijn verschillende verklaringen voor. Zo heeft Nederland bijvoorbeeld gekozen voor een meldsysteem waarbij ongebruikelijke transacties moeten worden gemeld, terwijl in andere landen gekozen is voor een meldsysteem waarbij alleen verdachte transacties moeten worden gemeld.”

“Het is belangrijk dat medewerkers van meldplichtige instellingen hun

AUDIT

MAGAZINE

professionele expertise gebruiken om transacties te beoordelen, ongebruikelijke transacties te signaleren en te melden bij de FIU”

Wat verwachten jullie van een meldplichtige instelling?

“Bij de 26 meldplichtige instellingen die in de Wwft onder artikel 1a zijn aangewezen als meldplichtige instelling werken professionals ieder op hun eigen vakgebied. Of je nu een autoverkoper, bankier of notaris bent, dat maakt niet uit. Het is belangrijk dat medewerkers van meldplichtige instellingen hun professionele expertise gebruiken om transacties te beoordelen en, indien van toepassing, ongebruikelijke transacties te signaleren en te melden bij de FIU. Indien een melding op basis van de subjectieve indicator wordt gemeld, is het van groot belang om zo volledig mogelijk te omschrijven wat de transactie inhoudt. Maar ook wat de motivering van de instelling is om deze transactie als ongebruikelijk te veronderstellen.”

De FIU ontvangt jaarlijks 400.000 meldingen. Hoe gaan jullie daarmee om?

“FIU Nederland is een kleine organisatie met slechts 63 fte. Wij kunnen daarom niet alle meldingen individueel en in detail beoordelen. Daarvoor ontbreekt simpelweg de tijd en mankracht. Wel worden alle meldingen geautomatiseerd geanalyseerd door middel van speciaal gebouwde query's. De resultaten hiervan worden door de collega's beoordeeld en verder onderzocht. We ontvangen de meldingen uitsluitend via het digitale meldsysteem GO-AML. Dit systeem is gebouwd onder de verantwoordelijkheid van de Verenigde Naties en wordt wereldwijd door meerdere FIU's gebruikt.

Wat gebeurt er met zo'n melding?

“De digitale melding maakt het mogelijk geautomatiseerde analyses van en matches met gegevens uit overige databases uit te voeren. Zo maakt FIU-Nederland bijvoorbeeld gebruik van de zogenaamde VROS-match. Met deze VROS-match (Verwijzingsindex Recherche Onderzoeken en Subjecten, een bestand in beheer van de Nationale Politie) kunnen ongebruikelijke transacties op een semi-geautomatiseerde manier door FIU-Nederland verdacht worden verklaard.”

En dan?

AUDIT

MAGAZINE

“Via de landelijk officier van justitie Witwassen (LOvJ) kunnen opsporingsdiensten bij de FIU-Nederland een informatieverzoek indienen, het zogenaamde LOvJ-verzoek. Met dit verzoek kan FIU-Nederland nagaan of verdachte subjecten die betrokken zijn bij strafrechtelijke onderzoeken mogelijk voorkomen in de database met ongebruikelijke transacties. Voor de landelijk officier van justitie zijn er verschillende momenten waarop een verzoek van deze aard bij FIU-Nederland kan worden gedaan, afhankelijk van het moment waarop extra financiële informatie in een onderzoek benodigd blijkt te zijn. Een LOvJ-verzoek kan worden gedaan bij de start van een onderzoek, tijdens, of in de vervolgingsfase van een onderzoek.”

“Daarnaast vindt er ook informatie-uitwisseling met buitenlandse FIU's plaats. Wij kunnen aan de bij de Egmont Group aangesloten FIU's vragen om informatie en zij kunnen dat bij ons. Dit kan leiden tot informatie op basis waarvan we ongebruikelijke transacties verdacht kunnen verklaren. Alleen met wederzijdse toestemming kan informatie die wij verstrekken aan een buitenlandse FIU of die we ontvangen van een buitenlandse FIU, worden gedeeld met de opsporing.”

Hoe meten jullie het effect van jullie werk?

“FIU-Nederland neemt deel aan internationale gremia als de Financial Action Task Force on money laundering (FATF). FATF is een intergouvernementele organisatie opgericht door de G-7 in 1989. FATF richt zich op de internationale bestrijding van witwassen en sinds 2001 ook op de bestrijding van terrorismefinanciering. FATF voert per land evaluaties uit en volgend jaar staat de evaluatie van Nederland op de agenda. Het is dus belangrijk goed zicht te hebben hoe de keten, van meldplichtige organisatie naar de FIU en vervolgens naar de opsporingsinstanties, functioneert.”

Wat houdt zo'n evaluatie in?

“Tijdens deze evaluatie worden de landen beoordeeld op hun prestatie op het gebied van het voorkomen van witwassen en terrorismefinanciering. Een van de speerpunten gedurende deze evaluatie is de effectiviteit. Het meten van effectiviteit is lastig omdat het effect van het werk van de FIU soms pas laat zichtbaar is. Als je het proces van een melding tot en met een veroordeling beschouwt, dan kan daar jaren tussen zitten. Verder hebben we de afgelopen jaren samen met de ketenpartners geïnvesteerd in voorlichting aan de meldplichtige instellingen. We zien dat mede als gevolg hiervan het aantal meldingen toeneemt en ook de kwaliteit van de meldingen verbetert.”

“Het aantal meldingen gerelateerd aan cryptocurrencies steeg van gemiddeld driehonderd per jaar (2013-2016) naar vijfduizend meldingen in 2017”

Wat is de invloed van cryptocurrencies op jullie werk?

“FIU-Nederland heeft in 2017 een opvallende stijging waargenomen van het aantal meldingen ten aanzien van dit fenomeen. Het aantal meldingen gerelateerd aan cryptocurrencies steeg van gemiddeld driehonderd per jaar (in de periode 2013 tot 2016) naar vijfduizend meldingen in 2017. Daarnaast nam mede dankzij meldende instellingen zoals payment service providers en banken die merkbaar meer grip krijgen op het herkennen van ongebruikelijke cryptocurrencygerelateerde transacties, het aantal meldingen van ongebruikelijke transacties toe.”

Meer criminaliteit dus?

“Dat het aantal cryptomeldingen sterk toeneemt wil niet automatisch zeggen dat de criminaliteit op dit vlak ook is toegenomen. Steeds meer mensen beleggen ook in cryptocurrencies, waar in beginsel niets mis mee is. De ontwikkelingen en het gebruik van cryptocurrencies blijft de nodige aandacht vragen, omdat dit betalingsverkeer zich voornamelijk buiten de gereguleerde sector bevindt en daarmee potentieel risicovol is voor misbruik.”

Welke achtergrond/opleiding hebben medewerkers van de FIU over het algemeen?

“Dat is heel divers. We hebben collega’s met een achtergrond in de opsporing, in de financiële sector maar ook in de accountancy. Daarnaast werken er criminologen, strategische analisten en een data-scientists bij de FIU. Dat is fijn want de verschillende disciplines versterken elkaar.”

Over

Sonja Corstanje-Maaskant is relatiebeheerder bij FIU.

Tags: digitalisering, Toezicht

Bron url: <https://auditmagazine.nl/interviews/1-jaar-63-fte-400-000-ongebruikelijke-transacties/>